

Nr 18.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 i anledning av folkräkningen den 31 december 1950.

Genom en den 24 mars 1950 dagtecknad proposition, nr 222, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

F ö r s l a g

till

förordning med särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 i anledning av folkräkningen den 31 december 1950.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

1 mom. I stället för vad i 38 § 1 mom. första stycket folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) stadgas om uppgiftsskyldighet för fysisk person skall vid mantalsskrivningen för år 1951 gälla vad här nedan i 2—4 mom. föreskrives.

2 mom. Envar fysisk person, som ej enligt 3 mom. skall upptagas i annans mantalsuppgift, skall lämna skriftlig uppgift till mantalsskrivningen i det distrikt, varest vederbörande skall mantalsskrivas.

3 mom. Envar fysisk person, som har hushåll, skall i sin mantalsuppgift upptaga jämväl sådan hos honom bosatt familjemedlem eller hushållstjänare eller annan inneboende, som åtnjuter sin huvudsakliga kost hos honom och som icke jämte annan sådan inneboende utgör egen familj.

4 mom. Den som äger eller brukar fastighet eller äger eller är redare i fartyg eller som i rörelse eller för fastighets skötsel regelbundet eller tillfälligt sysselsätter arbetare är skyldig att lämna skriftlig uppgift till mantalsskrivningen, även om han enligt 3 mom. skall upptagas i annans mantalsuppgift.

2 §.

1 mom. Inom varje kommun skall finnas en granskningsnämnd, som har till uppgift att biträda vid upprättandet och insamlingen av mantalsuppgifterna samt svara för att erforderlig granskning och rättelse av uppgifterna kommer till stånd.

2 mom. Granskningsnämnd skall bestå av följande ledamöter, nämligen

a) pastor i envar till kommunen hörande församling eller annan av pastor utsedd präst i församlingen,

b) mantalsskrivningsförrättaren eller ett av honom utsett ombud samt

c) kommunala ledamöter till det antal, som erfordras för arbetets omsorgsfulla fullgörande; antalet bestämmes av länsstyrelsen efter omständigheterna i det särskilda fallet och med beaktande av att det antal invånare, som belöper å varje kommunal ledamot, normalt icke bör överstiga 1 000.

Såsom kommunala ledamöter skola i nämnden ingå de i 2 kap. folkbokföringsförordningen omförmälda roteombuden, där sådana finnas, samt så många av deras ersättare som må erfordras för att granskningsnämnden skall bli fulltalig. Därest antalet kommunala ledamöter överstiger antalet roteombud och deras ersättare, skola återstående ledamöter utses genom val. På sistnämnda sätt utses ock kommunala ledamöter i granskningsnämnd för kommun, där roteombud ej finnas.

3 §.

Den myndighet, som utövar kommunens beslutanderätt, skall

a) bestämma vilka ersättare för roteombud som skola vara ledamöter i granskningsnämnd, där sådana ersättare men ej samtliga skola vara ledamöter i nämnden,

b) välja kommunala ledamöter i granskningsnämnd, där sådant val erfordras, samt

c) bland granskningsnämndens ledamöter utse en att såsom ordförande kalla till sammanträde och leda nämndens arbete.

Till ledning för beslut som avses under a) och b) skall pastor i god tid avgiva förslag å lämpliga personer. Beslut varom här är fråga skall fattas före den 15 september 1950.

Till ordförande må endast utses ledamot, som är väl förtrogen med kyrklig eller civil folkbokföring.

4 §.

1 mom. Granskningsnämnd åligger särskilt:

att biträda med utlämnandet av uppgiftsblanketter samt tillse, att uppgifterna avgivas enligt vederbörligt formulär,

att såvitt möjligt föranstalta därom, att skrivhjälpsexpeditioner (insamlingsställen) till erforderligt antal anordnas inom kommunen, att å tider, som på lämpligt sätt kungjorts, tillhandagå allmänheten vid uppgiftspliktens fullgörande samt att även eljest biträda vid formulärens ifyllande och underlätta insamlingen av uppgifterna,

att genom noggrann granskning av de avgivna uppgifterna och jämförelse med annat tillgängligt uppgiftsmaterial, bland annat församlingsboker och församlingsliggaren, varur pastor tillhandahåller nämnden för sådant ändamål erforderliga upplysningar, verkställa en översyn av uppgifterna

att därest vid granskningen felaktigheter och ofullständigheter i uppgifterna påträffas, föranstalta om erforderlig rättelse eller komplettering och därvid, om anmaning jämlikt 44 § folkbokföringsförordningen erfordras, skyndsamt hos mantalsskrivningsförrättaren utverka att sådan åtgärd vidtages,

att med de uppgifter, varöver nämnden förfogar, vid förskrivning och mantalsskrivning tillhandagå pastor och mantalsskrivningsförrättare samt att överlämna mantalsuppgifterna, vederbörligen granskade och ordnade, till mantalsskrivningsförrättaren å tid som denne bestämmer.

2 mom. Statistiska centralbyrån utfärdar instruktion för granskningsnämnd med närmare anvisningar angående nämndens arbetsuppgifter.

5 §.

Granskningsnämnd äger uppdraga åt särskilda ledamöter av nämnden att inom kommunen i dess helhet eller inom distrikt, som nämnden bestämmer, fullgöra sådant nämnden åvilande arbete, som icke kräver gemensam handläggning. För ledamot, som är roteombud, skall sådant distrikt vara roten.

Roteombud skall såsom ledamot i nämnden fullgöra de arbetsuppgifter, som ankomma på honom jämlikt 5 § folkbokföringsförordningen och däri omförmäld instruktion, ävensom de ytterligare arbetsuppgifter som nämnden med stöd av bestämmelserna i första stycket uppdrager åt honom. Är han i behov av biträde för arbetet, bör annan ledamot av nämnden förordnas att lämna sådant biträde.

Mantalsskrivningsförrättare har att tillhandagå nämnden med råd och anvisningar samt äger, även om han icke själv är ledamot av nämnden, rätt att deltaga i nämndens sammanträden.

6 §.

Skulle beträffande viss kommun eller del därav avvikelse från i denna förordning meddelad bestämmelse befinnas påkallad, äger länsstyrelsen efter statistiska centralbyråns hörande förordna därom samt meddela de ytterligare föreskrifter som i samband därmed må finnas erforderliga.

7 §.

För städerna Stockholm och Göteborg gäller vad särskilt varder av Kungl. Maj:t stadgat.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande motiveringen för detta förslag, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, får utskottet hänvisa till propositionen.

Gällande bestämmelser beträffande mantalsskrivningen i riket finnas i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) samt i mantalsskrivningskungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654). Särskilda föreskrifter ha genom kungörelserna den 19 december 1947, nr 944, och den 30 juni 1948, nr 621, meddelats i fråga om mantalsskrivningen i Stockholm och Göteborg.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har *statistiska centralbyrån* anfört, att särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 visat sig erforderliga i två olika hänseenden i anledning av den folkräkning som skall äga rum den 31 december 1950, samt framlagt förslag till sådana bestämmelser.

Over nämnda skrivelse ha, efter remiss, *utlåtanden* avgivits av länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings och Västmanlands län, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Sveriges häradskrivareförening och Föreningen Sveriges kronokamrerare ävensom, sedan propositionen givits, av Allmänna svenska prästföreningen.

Departementschefen har angående centralbyråns förslag i propositionen anfört följande:

»Sålunda har centralbyrån hemställt om ändrade föreskrifter beträffande innehållet i de mantalsuppgifter som skola avlämnas i samband med mantalsskrivningen för år 1951. I detta avseende gäller för närvarande för hela riket med undantag av Stockholm och Göteborg — enligt 38 § folkbokföringsförordningen — att envar fysisk person skall lämna skriftlig mantalsuppgift, dock att den som har *familj* skall i sin mantalsuppgift, med vissa undantag, upptaga jämväl hos honom bosatta familjemedlemmar. Dessa familjemedlemmar skola alltså icke för egen del avlämna någon mantalsuppgift; en dylik skyldighet åligger däremot övriga till hushållet hörande personer t. ex. ett hembitråde. Hushållsföreståndarens mantalsuppgift skall utvisa jämväl de hos honom bosatta personer, vilka äro skyldiga att lämna egna mantalsuppgifter.

I fråga om mantalsskrivningen i Stockholm och Göteborg gäller att den som är medlem av annans *hushåll* och bosatt hos denne skall upptagas i dennes mantalsuppgift. En sådan hushållsmedlem är fritagen från skyldigheten att själv lämna mantalsuppgift.

Centralbyråns förslag i nu förevarande del innebär, att bestämmelserna rörande mantalsskrivningen för år 1951 skola för hela riket utformas i närmare överensstämmelse med de för Stockholm och Göteborg gällande föreskrifterna. Sålunda föreslår centralbyrån, att envar fysisk person som har hushåll skall i sin mantalsuppgift upptaga jämväl familjemedlemmar, hushållstjänare och andra inneboende, som åtnjuta sin huvudsakliga kost hos honom och icke utgöra egen familj. Dessa personer, vilka sålunda skola redovisas på annans mantalsuppgift, skola enligt centralbyråns förslag vara befriade från skyldigheten att lämna egna mantalsuppgifter.

Ett genomförande av centralbyråns förslag skulle, såvitt angår mantalskrivningen annorstädes än i Stockholm och Göteborg, resultera i att uppgiftslämnandet något förenklas. Med hänsyn härtill och då remissinstanserna icke haft något att erinra mot förslaget tillstyrker jag att detsamma genomföres. Vissa kompletterande föreskrifter torde sedermera, om förslaget godtages av riksdagen, böra utfärdas i administrativ ordning.

Centralbyrån har vidare framlagt förslag om inrättande av särskilda kommunala granskningsnämnder vid mantalsskrivningen för år 1951. Detta förslag överensstämmer i huvudsak med de föreskrifter som gällde i fråga om granskningsnämnderna vid mantalsskrivningen för år 1946. De väsentliga nyheterna i centralbyråns förslag gå ut på dels att kommunala ledamöter skola ingå i nämnden till ett antal, som länsstyrelsen bestämmer efter omständigheterna i varje fall med beaktande av att antalet invånare per ledamot normalt icke bör överstiga 1 000 — i stället för, såsom tidigare gällt, en ledamot per 500 invånare — och dels att roteombuden och deras ersättare i första hand skola ingå såsom kommunala ledamöter i nämnden.

Vad centralbyrån föreslagit i fråga om granskningsnämnderna, vilket godtagits av flertalet remissinstanser, torde böra genomföras.

Såsom centralbyrån framhållit bör ersättning av statsmedel icke utgå till de kommunala granskningsnämnderna. Det bör ankomma på vederbörande kommun att lämna den gottgörelse till nämndledamöterna, som anses skälig.

Det av centralbyrån framlagda förslaget till förordning med särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 i anledning av folkräkningen den 31 december 1950 kan jag sålunda i sak biträda; vissa formella jämkningar torde emellertid böra vidtagas i detsamma.»

Allmänna svenska prästföreningen har i sitt remissutlåtande bl. a. framlagt vissa förslag i fråga om vad mantalsuppgift bör innehålla. Föreningen har vidare beträffande granskningsnämnds arbete framhållit nödvändigheten av rörelsefrihet under ansvar för de enskilda ledamöterna såsom det mest praktiska arbetssättet för uppgiftsmaterialets insamling och granskning.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Vad Allmänna svenska prästföreningen anfört bör komma under prövning vid utarbetande av de föreskrifter, som komma att utfärdas i administrativ ordning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 9 maj 1950.

På tredje lagutskottets vägnar:

AKE HOLMBÄCK.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Holmbäck, Carl Edmund Eriksson, Nils A. Larsson, Hermansson*, Werner*, Eskilsson*, Boo och Ivar Nilzon;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Stjärne, Ericsson i Sörsjön, Andersson i Dunker, Holm, Andersson i Mölndal och Fagerholm samt fröken Vinge.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
